LAUSUNTO 23.9.2026
HE 97/2026 vp
Sosiaali- ja terveysvaliokunta
StV@eduskunta.fi

PROVIISORIYHDISTYS

Vastaus lausuntopyyntöön hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi sähköisestä lääkemääräyksestä annetun lain ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen käsittelystä annetun lain 102 §:n muuttamisesta (HE 97/2026 vp)

Suomen Proviisoriyhdistys ry kiittää mahdollisuudesta kommentoida hallituksen esitystä.

Taustaa

Esitys perustuu pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelmaan sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistamisesta. Hallituksen esitys on jatkoa Kanta-palvelujen kehittämiseen.

Esityksessä ehdotetaan muun muassa, että reseptikeskuksen tietosisältöön lisättäisiin terveydenhuollossa tehdyt potilaan lääkehoidon tarkistus- ja huomiomerkinnät sekä potilaan itsehoitovalmisteen käyttöä ja potilaan laitoshoidon tilannetta koskevat merkinnät. Lisätyt tiedot tulisivat näkymään Kanta-lääkityslistalla osana potilaan lääkitys- ja muuta lääkehoitoa koskevia tietoja. Tiedot olisivat hyödynnettävissä lääkehoidon työtehtävissä ja kansalaiselle itselleen. Uudet merkinnät parantaisivat tiedon saatavuutta ja tiedonkulkua.

Lausuntomme esityksestä

Proviisoriyhdistys on ollut mukana Kanta-lääkityslistan valmistelussa ja pitää sen mukaista tiedonhallinnan kehityssuuntaa järkevänä. Lääkehoidon kokonaisuuden paremmalla hallinnalla on mahdollista saavuttaa korkeampi lääkitysturvallisuuden ja potilasturvallisuuden taso.

Hallituksen toteuttamat apteekkileikkaukset vaikeuttavat esityksen tavoitteiden saavuttamista

Proviisoriyhdistys on huolissaan apteekeille aiheutuvista kustannuksista ja niiden kasvusta. Esityksessä Kanta-lääkityslistan kolmannen ja neljännen vaiheen muutosten arvioidaan aiheuttavan apteekeille noin 1,4 miljoonan euron koulutuskustannukset. Tämän lisäksi apteekeille aiheutuu kustannuksia apteekkijärjestelmien ylläpidosta ja muutoksista.

Pidämme 1,4 miljoonan euron arviota koulutuskustannuksista matalana. Esimerkiksi yhden henkilön suorittama LHA-koulutuskokonaisuus harjoitustapauksineen ja asiantuntijuuden hakemiskuluineen maksaa Farmasian oppimiskeskuksen kautta 1 750,82 €. Apteekkialan sidosryhmien kanssa käytyyn tiedonvaihtoon perustuen valtaosa apteekkien farmaseuttisesta työvoimasta ei ole hakenut LHA-asiantuntijuutta.

Suomen Proviisoriyhdistys ry – Finlands Provisorförening rf
Kaisaniemenkatu 1 Ba (7. krs.) • 00100 Helsinki • Y-tunnus 0558760-5
toimisto@proviisoriyhdistys.net • www.proviisoriyhdistys.net • puh (09) 177 771

Haluamme painottaa, että apteekeilla ei ole mahdollisuutta tasapainottaa talouttaan siirtämällä kasvavia kustannuksia lääkkeiden hintoihin. Lääkkeiden hinnat ovat tarkasti säänneltyjä, eikä lääkkeiden myyntiä voida verrata tavanomaisten kulutustavaroiden myyntiin. Apteekille käytännössä ainoat tavat vaikuttaa talouteen merkittävästi ovat henkilöstövähennykset ja lääkkeettömien tuotteiden ja palveluiden myynnin lisääminen. Apteekkien mahdollisuudet kattaa lisääntyviä kustannuksia ovat siten rajalliset ja mahdolliset toimenpiteet kohdistuvat suurella todennäköisyydellä henkilöstöön. Uusien toimintamallien aiheuttamien kustannusten vaikutukset apteekkien talouteen ja toimintaedellytyksiin tulisi tämän vuoksi huomioida esityksen toimeenpanossa.

Apteekkien taloutta rasittavat jo useat Petteri Orpon hallituksen ja aiempien hallitusten toteuttamat säästötoimet. Niiden seurauksena yli sata apteekkia on vaarassa muuttua kannattamattomaksi ja moni apteekki on jo joutunut lopettamaan toimintansa. Lisäksi olemme havainneet, että apteekit ovat vastanneet kasvaviin talouspaineisiin vähentämällä henkilöstökuluja ja henkilöstön määrää. Havaintoa tukee työttömien proviisorien ja farmaseuttien lukumäärän kasvu (Tilastokeskus: 12ti Työttömät työnhakijat ja avoimet työpaikat ammattiryhmän mukaan kk:n lopussa (1270), elokuu 2026). Apteekkien taloudessa ei tällä hetkellä ole juurikaan liikkumavaraa kansallisen uudistuksen toimeenpanosta aiheutuvien koulutuskustannusten kattamiseen. Myös ensi vuonna voimaan tulevan päivittäistavarakauppojen rajatun lääkemyynnin arvioidaan heikentävän apteekkien toimintaedellytyksiä entisestään (esim. Hallituksen esitys eduskunnalle apteekkitalouden uudistusta ja lääkesäästöjen toimeenpanoa koskevaksi lainsäädännöksi, VN/14214/2025).

Koulutuksen rahoittamisen ei pitäisi jäädä apteekkien ja työntekijöiden vastuulle

Esityksessä arvioidaan, että muutoksella saavutettava julkisen talouden hyöty olisi noin 114 miljoonaa euroa vuositasolla. Näin merkittävien hyötyjen saavuttaminen edellyttää, että lääkehoitoon osallistuvat ammattilaiset, mukaan lukien apteekkien henkilöstö, saa muutosten edellyttämän koulutuksen. Ilman riittävää koulutusta esityksellä tavoitellut hyödyt julkiselle taloudelle, iäkkäiden ja monisairaiden lääkehoidolle sekä terveydenhuollon ammattilaisten työlle jäävät todennäköisesti huomattavasti pienemmiksi.

Proviisoriyhdistyksen näkemyksen mukaan apteekkien lisäkoulutuskustannusten kattamiseen tarvittava rahoitus olisi suhteellisen maltillinen verrattuna uudistuksella tavoiteltaviin hyötyihin. Kansallisen uudistuksen onnistunut toimeenpano edellyttää riittävää ja yhdenvertaisesti toteutettua koulutusta koko maassa. Koulutuksen asianmukainen rahoittaminen on siten keskeinen edellytys sille, että esityksellä tavoitellut hyödyt voidaan saavuttaa.

Proviisoriyhdistys haluaa lisäksi huomauttaa, että proviisorien ja farmaseuttien osaamistason parantaminen (LHA-osaaminen) tapahtuu tällä hetkellä osittain työntekijöiden omalla kustannuksella. Jos työnantaja tai valtio ei ota vastuuta osaamistason parantamisesta, esityksen tavoitteiden saavuttaminen jää taloudellisesti myös apteekkien farmaseuttisen henkilöstön harteille.

Esityksessä arvioidaan, että Kanta-lääkityslista ja muut samanaikaisesti toteutettavat säädösmuutokset tekisivät farmaseuttisesta työstä sujuvampaa. Se taas saisi aikaan apteekeille noin miljoonan euron laskennallisen hyödyn vuositasolla. Vaikutusten arvioinnissa (s. 20) todetaan, että vapautuva työaika voitaisiin kohdentaa lääkeneuvontaan, lääkehoidon seurantaan ja ohjaukseen, jotka ovat tärkeä osa apteekkien farmaseuttista työtä.

Proviisoriyhdistys haluaa huomauttaa, että hyötyvaikutuksiin pääseminen vaatisi apteekeilta käytännössä henkilöstöresurssin pienentämistä tai työtehtävien ohjaamista muun kuin

lääkemyynnin kasvattamiseen. Pelkästään vaikuttavampi toiminta ei tuota apteekeille suoraa taloudellista hyötyä. Mielestämme olisi kohtuullista, että osa esityksen taloudellisesta hyödystä kohdennettaisiin apteekeille esimerkiksi lääketaksan tai rahoitusmallin muutosten kautta.

Proviisoriyhdistys haluaa lisäksi korostaa, että Kanta-lääkityslistan muutoksista aiheutuvia noin 1,4 miljoonan euron koulutuskustannuksia sekä muista säädösmuutoksista aiheutuvia kustannuksia ei tulisi pitää apteekkarien eli yksityisten yrittäjien kannettavana. Kyse on kansallisen tason uudistuksesta, jolla tavoitellaan merkittäviä hyötyjä julkiselle taloudelle ja koko sosiaali- ja terveydenhuollolle. Ei ole kohtuullista, että uudistuksen toimeenpanosta aiheutuvat välttämättömät kustannukset jäävät yksittäisten apteekkien tai jopa työntekijöiden itse rahoitettaviksi. Riittävä julkinen rahoitus uudistuksen edellyttämään koulutukseen on keskeinen edellytys onnistuneelle käyttöönotolle ja sille, että esityksellä tavoitellut julkisen talouden säästöt voidaan tosiasiallisesti saavuttaa.

Yhteenveto

Yleisellä tasolla Proviisoriyhdistys pitää esitettyjä muutoksia kannatettavina. Tiedonkulun parantaminen lääkehoitoon osallistuvien terveyden- ja sosiaalihuollon palvelunantajien ja apteekkien välillä on tärkeää turvallisen ja tarkoituksenmukaisen lääkehoidon varmistamisessa. Tarkistusmerkinnällä lääkehoitoon osallistuvat ammattilaiset voisivat viestiä toisilleen lääkehoitoon ja lääkitykseen liittyvistä tarkistuksista ja arvioinneista ja huomiomerkinnällä lääkehoitoon ja lääkitykseen liittyvistä huomioista. Lakimuutos mahdollistaisi nykyistä sujuvamman viestinnän, mutta hyödyt syntyvät toiminnan muutoksesta.

Ehdotettujen muutosten tavoitteena on erityisesti iäkkäiden ja monisairaiden henkilöiden turvallisempi, vaikuttavampi ja tarkoituksenmukaisempi lääkehoito. Kuten edellä on todettu, Proviisoriyhdistys kantaa kuitenkin huolta apteekkien taloudellisesta asemasta ja uudistuksen toimeenpanosta aiheutuvista kustannuksista. Esitämme, että uudistuksen edellyttämälle koulutukselle ja muille toimeenpanon kustannuksille luodaan riittävä rahoitusmalli, jotta uudistukselle asetetut tavoitteet voidaan saavuttaa yhdenvertaisesti ja täysimääräisesti koko maassa.

Kunnioittaen,

SUOMEN PROVIISORIYHDISTYS RY

Henna Ylikangas, hallituksen puheenjohtaja

Teemu Ali-Kovero, toiminnanjohtaja

Amanda Mansner, edunvalvonta- ja viestintäproviisori

Allekirjoitukset

Henna Ylikangas, hallituksen puheenjohtaja
SUOMEN PROVIISORIYHDISTYS RY

Teemu Ali-Kovero, toiminnanjohtaja
SUOMEN PROVIISORIYHDISTYS RY

Amanda Mansner, edunvalvonta- ja viestintäproviisori
SUOMEN PROVIISORIYHDISTYS RY

Lausunto on allekirjoitettu sähköisesti.